

STATISZTIKA

A KKV-szektor 2023. évi közbeszerzéseinek statisztikai elemzése főbb mutatók szerint

Rezső Orsolya, statisztikai elemző, Közbeszerzési Hatóság

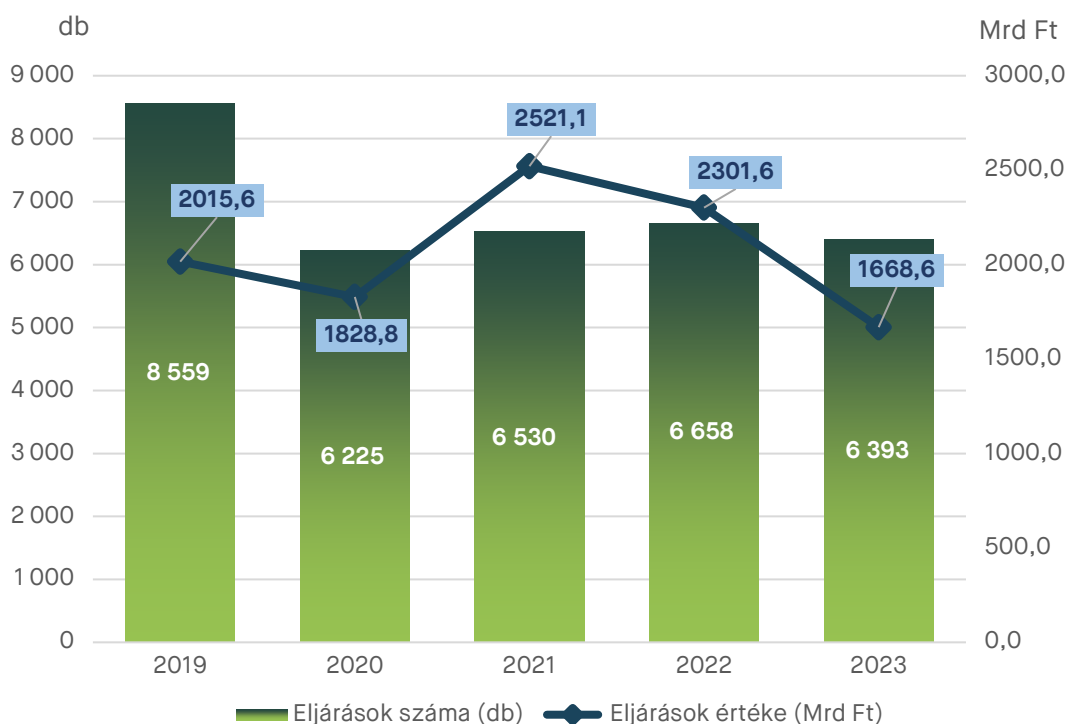
DOI: 10.37371/KEP.2024.5.5

Címszavak: közbeszerzés, statisztika, mikro-, kis- és középvállalkozások, kkv-szektor, nyertes kkv

2023-ban az ajánlatkérők összesen 7964 db eredményes közbeszerzési eljárást¹ folytattak le 2869 milliárd forint értékben, ennek következtében az eljárások száma tulajdonképpen stagnálást mutatott, csupán egy százalékkal haladta meg az előző év, azaz a 2022. év darabszámát, az eredményes közbeszerzések összértéke viszont a 2022-es érték kétharmadát sem érte el. A mikro-, kis- és középvállalkozások, azaz a kkv-szektor közbeszerzéseiből való részesedése nagyjából hasonló tendenciát kö-

vetett, a kkv nyertest tartalmazó közbeszerzési eljárások száma 2023-ban tulajdonképpen érdemben nem változott, 2020 óta az 5 százalékot sem haladta meg az előző évhez képesti elmozdulás. Azonban az is elmondható, hogy a nyertes kkv-t tartalmazó közbeszerzések értéke az összes közbeszerzési eljárás értékcsökkenésénél kisebb mértékben mérséklődött, számszerint a 2022-es összérték 72,5 százalékára esett vissza (lásd az 1. ábra).

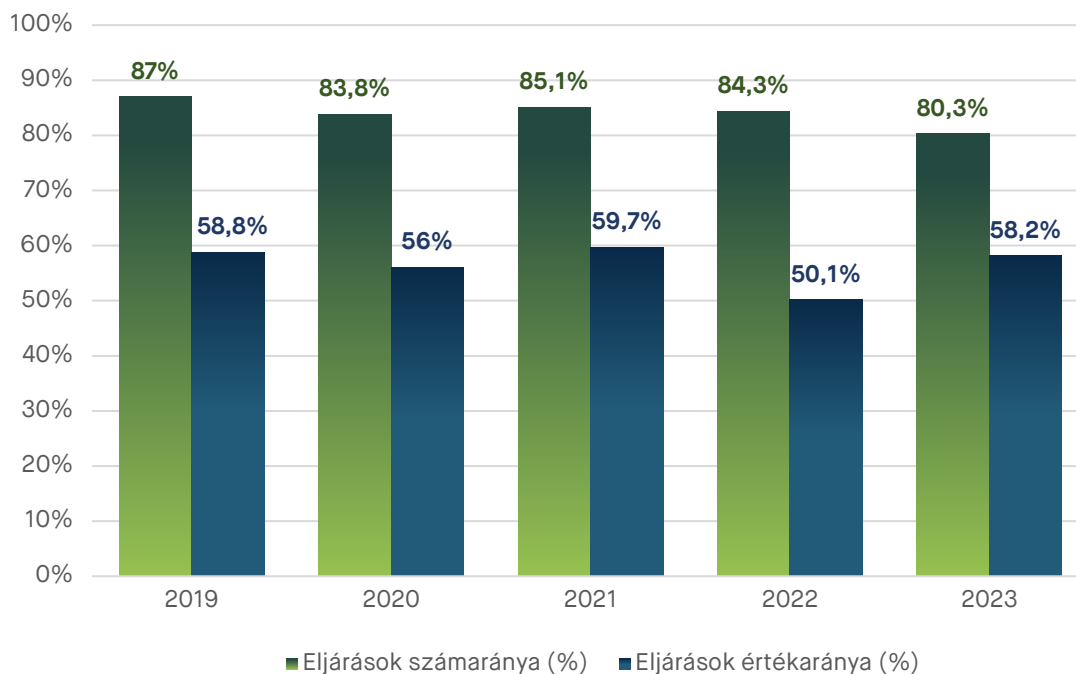
1. ÁBRA A NYERTES KKV-T TARTALMAZÓ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK ALAKULÁSA, 2019-2023.

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

¹ Az adatok nem tartalmazzák azon eljárások adatait, amelyek keretmegállapodások megkötésére irányultak. A továbbiakban eljárás/közbeszerzési eljárás alatt mindig eredményes, keretmegállapodás nélküli eljárások értendők.

2. ÁBRA A NYERTES KKV-T TARTALMAZÓ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK ARÁNYA AZ ÖSSZES ELJÁRÁS SZÁZALÉKÁBAN, 2019-2023.

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

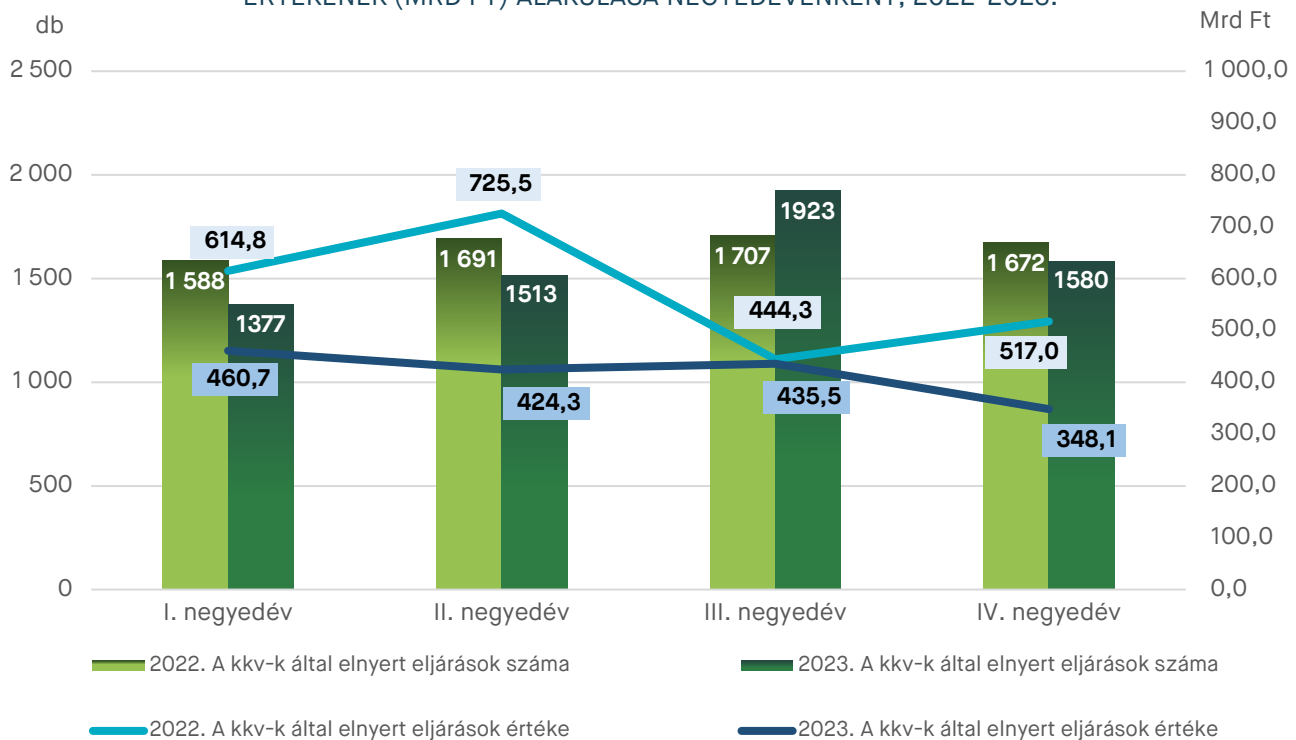
Az alábbiakban a kkv szektor 2023. évi közbeszerzéseinek részletesebb elemzése olvasható a főbb statisztikai szempontok alapján.

Ami a nyertes kkv-t tartalmazó közbeszerzéseknek az összes eljárásához viszonyított darabszám- és az értékarányát illeti, a 2. ábra grafikonjából láthatjuk, hogy a számarányuk az elmúlt öt év során mindvégig meghaladta a 80%-ot, és az értékarányuk is folyamatosan 50% fölött alakult, azaz a közbeszerzések összértékének több, mint a fele a kkv szektorhoz kapcsolódott. Közérthetőbben fogalmazva azt lehet kijelenteni, hogy 2023-ban minden eredményesen lefolytatott 100 közbeszerzési eljárásból 80 darabot a kkv-k nyertek - ami csupán néggyel kevesebb az előző évi adatnál - és minden közbeszerzésben elköltött 100 forintból 58 forint a kkv-khoz került, ami viszont 8 százalékpontos növekedés

az előző évhez képest. Ezek a számok alátámasztják, hogy 2023-ban a hazai kis- és középvállalkozások nagyobb arányban részesültek a közpénzekből, tehát a kkv-szektor továbbra is nagyon jelentős szerepet tölt be a hazai közbeszerzésekben a gazdaságilag nehéz körülmények ellenére is.

A nyertes kkv-t tartalmazó eljárások számának és értékének negyedéves megoszlását vizsgálva, (3. ábra) szembevetendő, hogy az eljárások számának eloszlása és trendje is hasonlóan alakult 2023-ban, mint 2022-ben, csupán pár százalékpontos eltérés volt tapasztalható. A legtöbb eljárást a III. negyedévben nyerték a kkv-k, míg a legkevesebb ilyen eljárást az I. negyedévben folytatták le, ugyanakkor egyedül a III. negyedévben nőtt túl a 2023-as számadat az előző év azonos időszakában mért értéket.

3. ÁBRA A KKV-K ÁLTAL ELYNERT KÖZBESZERZÉSEK SZÁMÁNAK (DB) ÉS ÉRTÉKÉNEK (MRD FT) ALAKULÁSA NEGYEDÉVENKÉNT, 2022-2023.

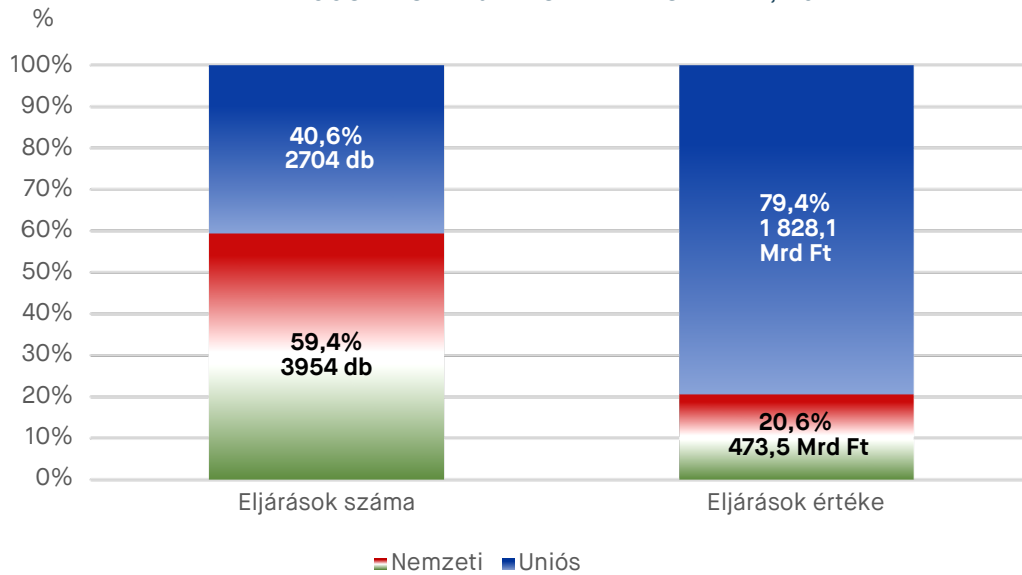
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Az értékek tekintetében már jobban szétnyíltak a grafikonok a két vizsgált évben, míg 2023-ban viszonylag egyenletesen oszlik el az összérték a negyedévek között, kivéve az utolsó negyedévet, ahol csak 20% körüli az arány, addig 2022-ben hektikusabb képet mutatott az értékeket ábrázoló diagram. Az előző év azonos időszakához viszonyítva a legnagyobb eltérést a II. negyedévben láthatjuk, ekkor a 2023-as összérték kevesebb, mint 60%-a a 2022-es megfelelő számadatnak. 2022-ben viszont jobban lejtett az értékek trendvonala, a második negyedévben érte el a maximumát és a harmadikban vette fel a legkisebb értékét, ami körülbelül 60 százalékát tette csak ki az előző negyedévi értéknek. 2023-ban a legkisebb összérték a IV. negyedévhez kapcsolódott, ami a legmagasabb I. negyedévi adat háromnegyedét jelentette.

2022-ről 2023-ra a nyertes kkv-t tartalmazó közbeszerzési eljárások számaránya pár százalékponttal eltolódott a nemzeti eljárásrendű közbeszerzések javára és így megváltozott a 2022-es évre vonatkozó 40%-60% uniós-nemzeti hányados. Emögött az uniós eljárásrendű kkv nyertest tartalmazó közbeszerzések számának több, mint 15 százalékos csökkenése áll. (Lásd: 4. ábra).

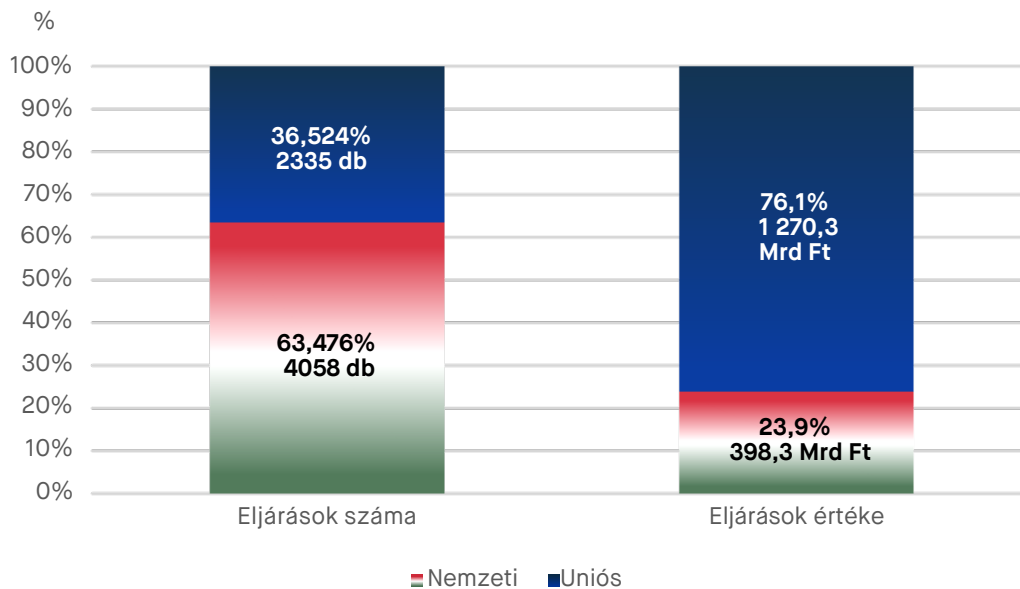
Amennyiben az eljárások értékének arányát vizsgáljuk, az 5. ábráról látható, hogy 2022-ben jó közelítéssel 80%-20% arányt jelenít meg az uniós és a nemzeti és eljárásrendű közbeszerzések hányadosa, ami 2023-ra 24%-76% ra módosult, szintén a nemzeti eljárásrendű közbeszerzések arányában történt enyhe pozitív változás.

4. ÁBRA A KKV-K ÁLTAL ELYNERT KÖZBESZERZÉSEK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA ELJÁRÁSRENDEK SZERINT, 2022.

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

5. ÁBRA A KKV-K ÁLTAL ELYNERT KÖZBESZERZÉSEK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA ELJÁRÁSRENDEK SZERINT, 2023.

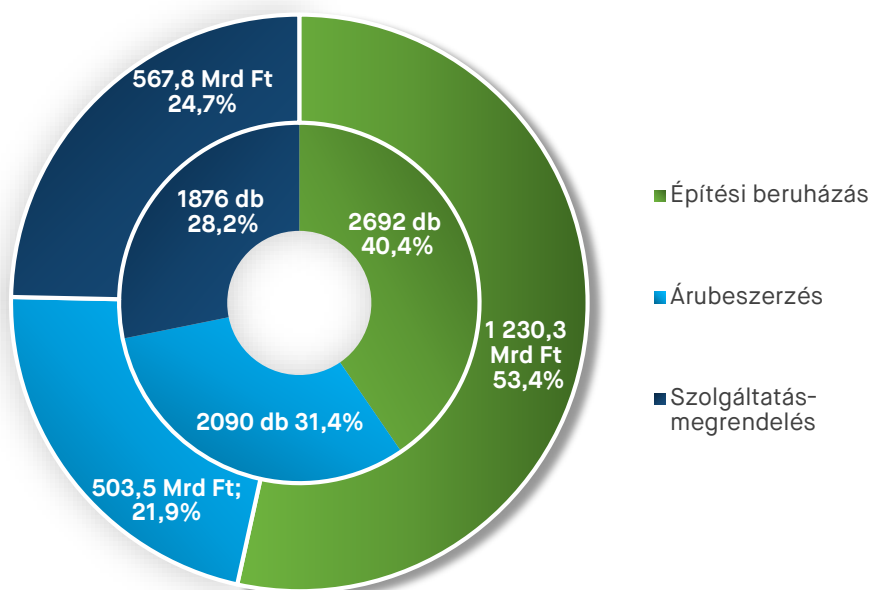
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

A kkv-k által elnyert közbeszerzési eljárásokat a beszerzés tárgya (építési beruházás, árubeszerzés, szolgáltatás-megrendelés) szerint vizsgálva megállapítható, hogy 2023-ban is az építési beruházás bizonyult a legjelentősebb kategóriának, annak a nem elhanyagolható változásnak az ellenére, hogy az ilyen tárgyú közbeszerzések értéke 2022-ről 2023-ra közelítőleg a felére esett vissza. Az építési beruházások a vizsgált eljárások számának kicsivel több, mint 40 százalékát tették ki, hasonlóan mint az előző évben, azonban értékarányuk 15,6 százalékponttal kisebb lett 2023-ban, így csak az eljárások közelítőleg 38 %-át tették ki, míg 2022-ben több, mint a felét (53%). A 8. ábra a kkv nyertesest tartalmazó építési beruházások számának és értékének változását mutatja az elmúlt 3 évben.

A nyertes kkv-kat tartalmazó közbeszerzések számának be-

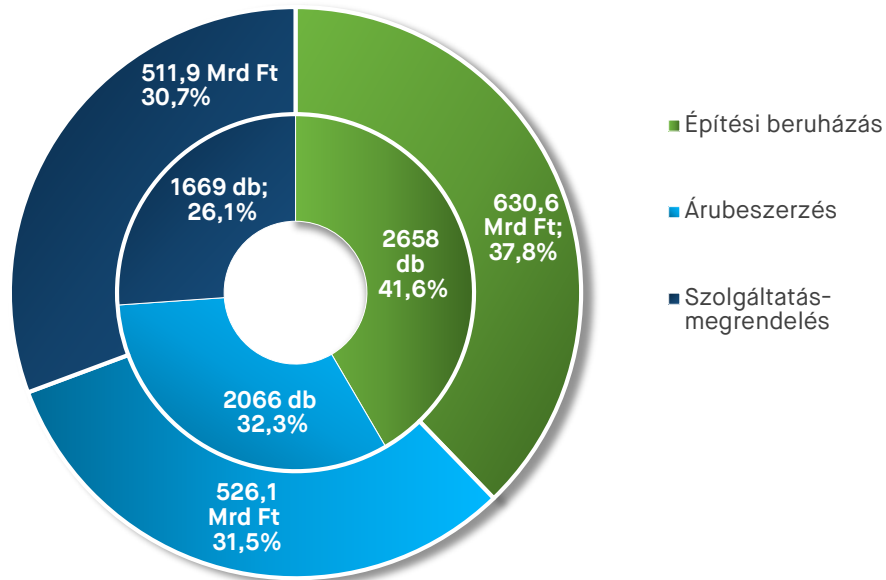
szerezési tárgyak szerinti megoszlása 2023-ban nagy hasonlóságot mutatott a megelőző év arányaival a másik két kategóriában is, csupán egy-két százalékpontnyi eltérést lehetett tapasztalni. Az értékarányokban viszont nagyobbak voltak a különbségek, ami jól látható a kördiagramokon is: az árubeszerzések értéke kb. 5 százalékkal, értékaránya már közel 10 százalékponttal növekedett az előző évhez viszonyítva, míg a szolgáltatás-megrendelések értékaránya 6 százalékponttal emelkedett annak ellenére, hogy volumenben az értékük 10 százalékkal csökkent. (Lásd: 6. és 7. ábra) Az összes eredményes közbeszerzési eljárás körében viszont az árubeszerzések értékaránya volt a legjelentősebb, meghaladva ezzel az építési beruházásokét.

6. ÁBRA A KKV-K ÁLTAL ELYERT KÖZBESZERZÉSEK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA BESZERZÉSI TÁRGYAK SZERINT, 2022.

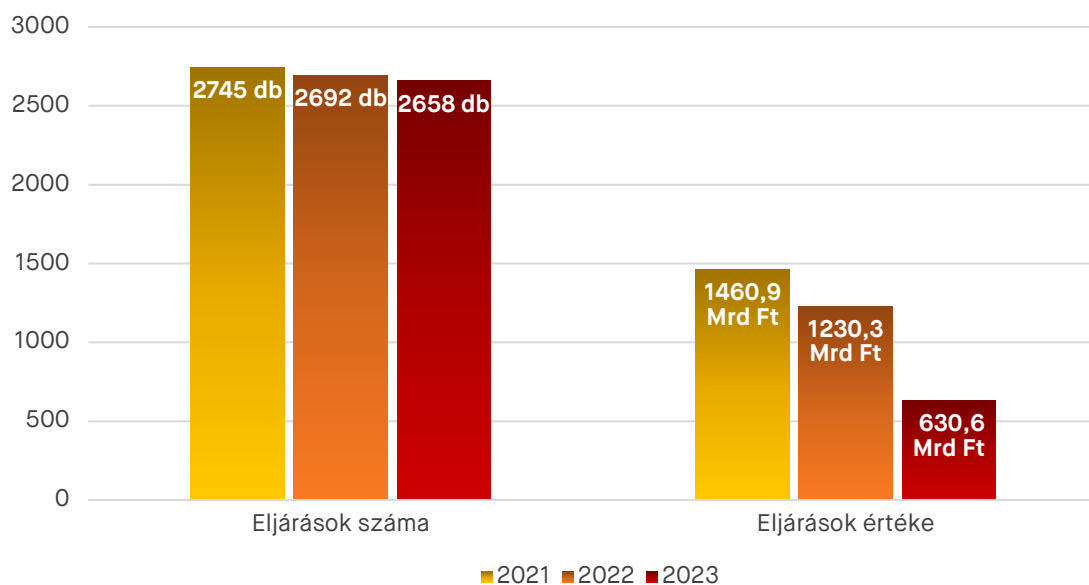
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

7. ÁBRA A KKV-K ÁLTAL ELNYERT KÖZBESZERZÉSEK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA BESZERZÉSI TÁRGYAK SZERINT, 2023.

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

8. ÁBRA A KKV-K ÁLTAL ELNYERT ÉPÍTÉSI BERUHÁZÁSOK SZÁMÁNAK (DB) ÉS ÉRTÉKÉNEK (MRD FT) VÁLTOZÁSA 2021-2023

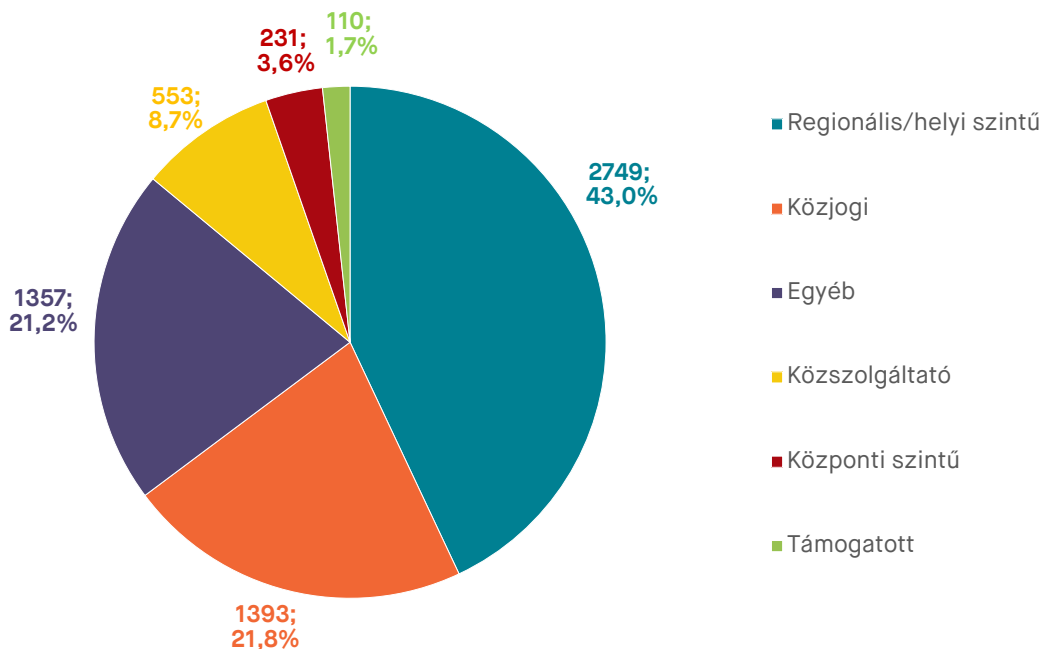

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Az ajánlatkérők típusa szerint (regionális/helyi szintű-, központi szintű-, közjogi-, közszolgáltató, támogatott- és egyéb szervezetek) vizsgálva a nyertes kkv-t tartalmazó eljárásokat, azt figyelhetjük meg (9. ábra), hogy a legtöbb közbeszerzést, hasonlóan az elmúlt évekhez, 2023-ban is a regionális/helyi szintű ajánlatkérők bonyolították le, szám szerint 2749 darabot, mely az eljárások számának 43 százalékát tette ki, ez közelítőleg megegyezik az egy évvel korábbi arányszámmal és a regionális ajánlatkérők által lebonyolított eljárások összes közbeszerzésen belüli arányával. A többi ajánlatkérő szervezet esetében a 2022. évi számarányokhoz képest csupán 1-2 százalékpont körüli eltéréseket lehetett tapasztalni. Csak a központi szintű- és a támogatott szervezetek közbeszerzéseinek száma változott szignifikáns, 20 százalék körüli mértékben 2022-ről 2023-ra, de arányaikban ez nem okozott érdemi eltérést.

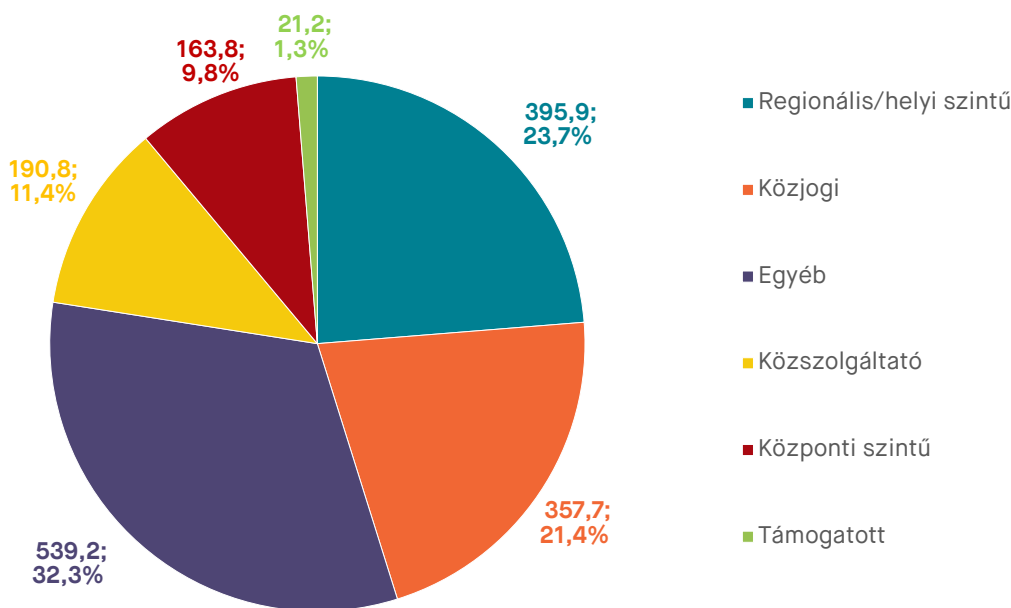
A kkv-k által elnyert közbeszerzési eljárások értékének ajánlatkérők szerinti megoszlásában viszont már nagyobb mértékű változások történtek 2022-ről 2023-ra (10. ábra). A közjogi szervezetek által bonyolított eljárások értéke közelítőleg a felére csökkent és így az arányuk is mérséklődött majdnem 10 százalékponttal, ennek következtében elvesztették dominanciájukat és az egyéb szervezetek váltak a legnagyobb súlyú kategóriává, ez utóbbiaknak 7 százalékponttal emelkedett az értékarányuk. A közszolgáltató és a támogatott szervezetek beszerzéseinek értéke is jelentősen csökkent az egy évvel korábbi értékhez képest, közel 30 százalékkal, de ez nem jelentett komolyabb arányváltozást. A többi szervezethez kapcsolható közbeszerzések értékaránya nagyjából hasonlóan alakult az egy évvel korábbi megoszláshoz.

9. ÁBRA A KKV-K ÁLTAL ELYERT KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK (DB) MEGOSZLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐK TÍPUSA SZERINT, 2023.

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

10. ÁBRA A KKV-K ÁLTAL ELYNERT KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK ÉRTÉKÉNEK (MRD FT) MEGOSZLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐK TÍPUSA SZERINT, 2023

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

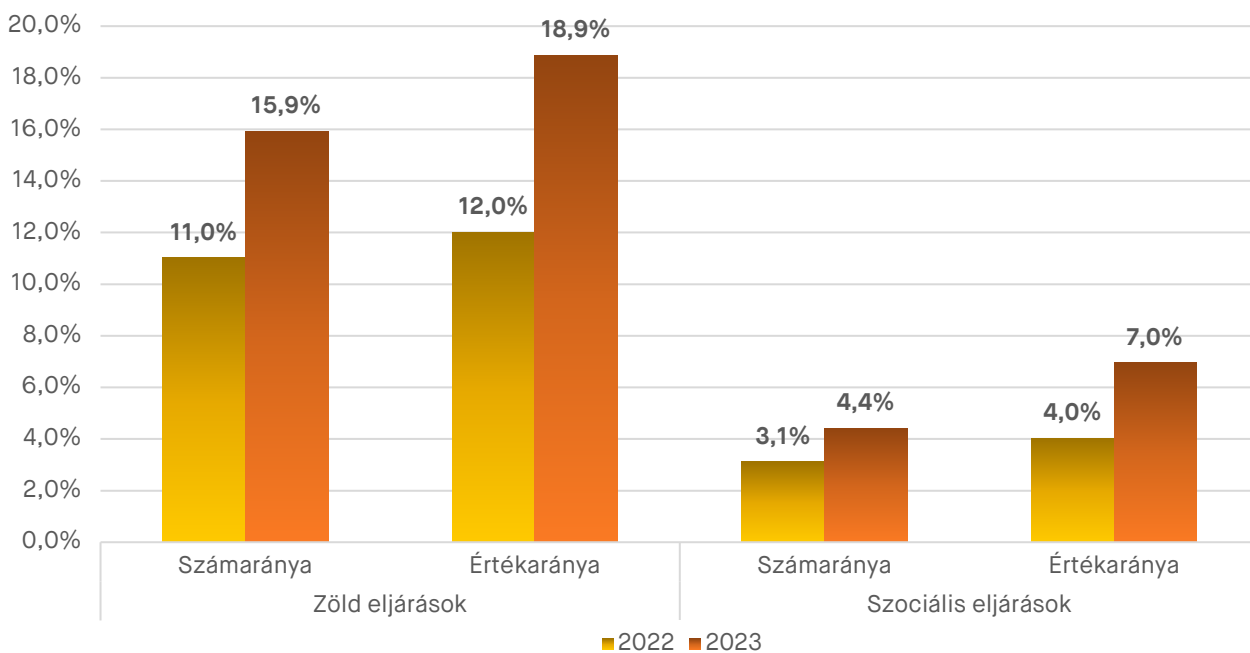
A jogszabályi környezet a 2012. évtől teszi lehetővé az értékelési és egyéb követelményként a környezetvédelmi (zöld), illetve a szociális szempontokat tartalmazó adatok gyűjtését, amelyre viszont csak a nemzeti eljárásrendben nyílt lehetőség, ugyanis az uniós értékhatárt elérő vagy meghaladó eljárások hirdetésnyelveiből eddig nem lehetett kinyerni ilyen jellegű információkat a hirdetményminták sajátosságai miatt. A 2023 október végén bevezetett új e-Forms mintákban – részben opcionális mezőként – már elvileg szerepelnek a stratégiai szempontú közbeszerésekre vonatkozó kérdések, de a gyakorlat sajnos azt mutatta, hogy ezek szinte teljes mértékben kitöltetlenek maradtak, így továbbra sem lehet megadni ilyen típusú adatokat.

Az előző években tapasztalt stagnálás után 2022-ről 2023-ra jelentős növekedés következett be a fenntarthatósági szempontokat tartalmazó közbeszerzések volumenében és arányaiban is az összes közbeszerzés vonatkozásában, de ugyanígy a kkv nyertes tartalmazó eljárások esetében is (11. ábra). Sőt az is elmondható, hogy a főbb mutatók értékei a koronavírus járvány előtti utolsó év, a 2019-es esztendő adatait is felülmúlták. Mind a kkv-k által elnyert környe-

zetvédelmi, mind a szociális szempontokat tartalmazó közbeszerzések száma is közel másfélszeresére növekedett, és ez a zöld közbeszerzések arányaiban is számottevő változást jelentett, a számarányuk 5 százalékponttal, az értékarányuk 7 százalékponttal lett több. A szociális szempontú közbeszerzések esetében az arányok csak pár százalékponttal emelkedtek, mialatt volumenben ugyanúgy másfélszeres növekményt értek el, csak jóval kisebb a számosságuk, mint a zöld közbeszerzéseké.

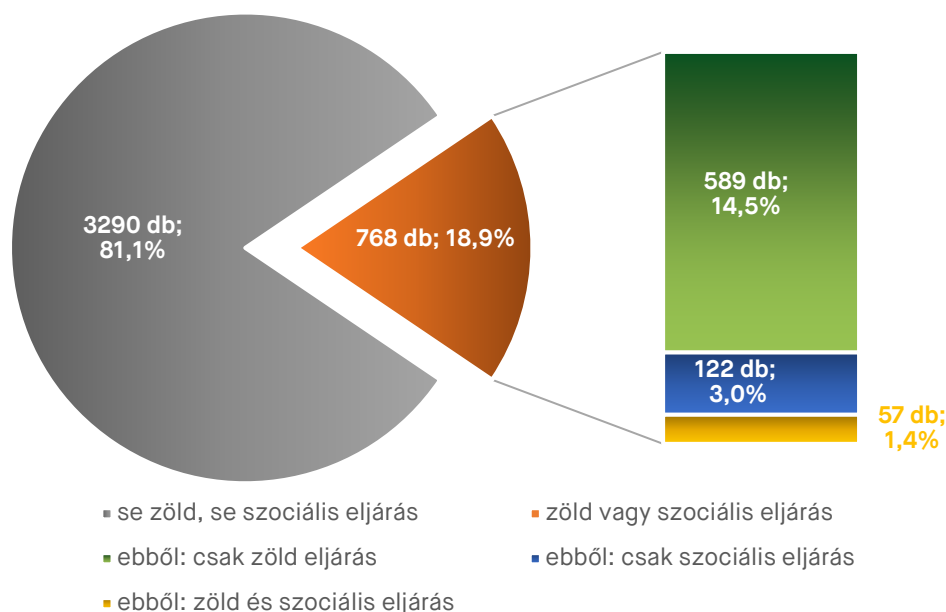
A nemzeti eljárásrendű, kkv-k által elnyert közbeszerzések közel hatoda (15,9%) tartalmazott környezetvédelmi szempontokat és 4,4 százaléka szociális szempontokat, 1,4 százaléka pedig mindkét fajta értékelési szempontot figyelembe vett a közbeszerzések során. A 12. ábráról leolvasható az is, hogy a kkv nyertes eljárások közel 20 százaléka tartalmazott zöld és/vagy szociális szempontokat, ez az arány egy évvel korábban csupán 13 % volt, tehát az ajánlatkérők több figyelmet fordítottak a fenntarthatósági szempontok hazai közbeszerzésekben való alkalmazására.

11. ÁBRA A KKV-K ÁLTAL ELYNERT FENNTARTHATÓSÁGI SZEMPONTOKAT TARTALMAZÓ ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNYEK ARÁNYAI, 2022-2023

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

12. ÁBRA A KKV NYERTES ELJÁRÁSOK KÖZÜL A ZÖLD ÉS /VAGY SZOCIÁLIS SZEMPONTOKAT TARTALMAZÓ ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK MEGOSZTLÁSA A NEMZETI ELJÁRÁSREND BEN, 2023

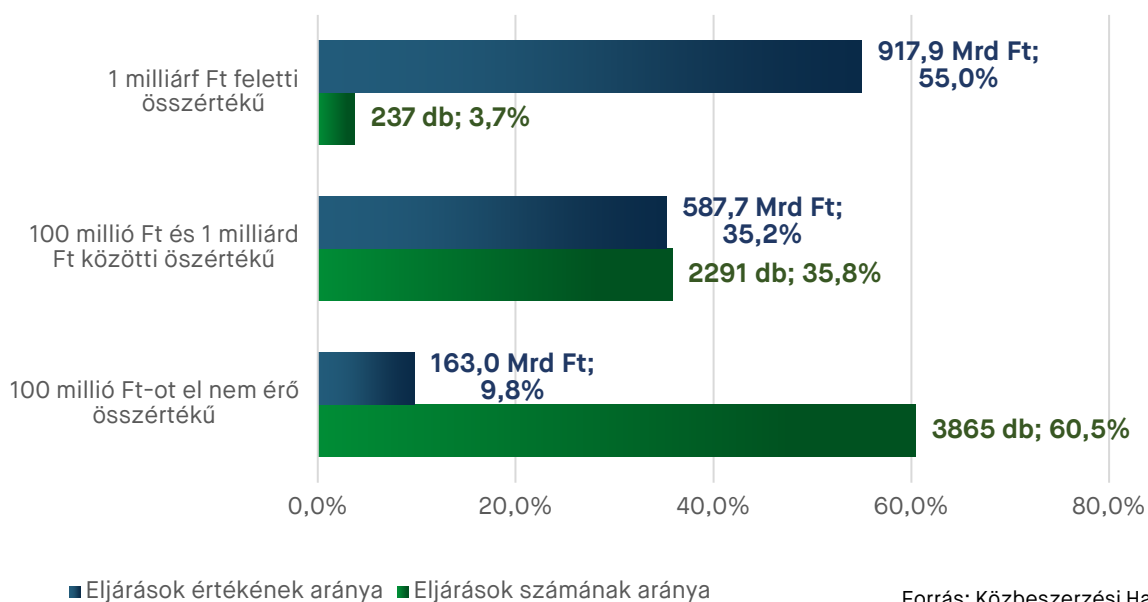

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

A 13. ábra a nyertes kkv-khoz köthető eljárások megoszlását mutatja érték kategóriák szerint. Látható, hogy túlnyomó többségben kisebb értékű közbeszerzéseket nyertek el a kkv-k 2023-ban, a 3865 darab 100 millió forint alatti összértékű eljárás több mint a 60 százalékát tette ki a nyertes kkv-t tartalmazó eljárásoknak. A kkv-k 2291 darab 100 millió és 1 milliárd forint közé eső összértékű eljárásban szerepeltek nyertesként, ami az összes ilyen eljárás több, mint harmadát, 35,8 százalékát jelentette. Az 1 milliárd forint feletti összértékű eljárások között csak mindösszesen 237

darab olyan közbeszerzés volt, amit a kkv-k nyertek el, ez 4 százalékát sem érte el az összes kkv-khoz köthető eljárásnak. Az eljárások értékét vizsgálva azonban, majdnem fordított helyzet tapasztalható. A nagyértékű, 1 milliárd forintot meghaladó közbeszerzések a kkv-s eljárások összértékének több, mint a felét, 55 százalékát alkották, a közepes értékű, 100 millió és 1 milliárd forint közötti eljárások az összértékből is kb. 35 százalékos arányban részesedtek és a legkisebb értékű közbeszerzések az összértéknek csak közelítőleg 10%-át tették ki.

13. ÁBRA A KKV NYERTEST TARTALMAZÓ ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA ÉRTÉKKATEGÓRIÁK SZERINT, 2023.

2023-ban a kkv-k által elnyert közbeszerzési eljárásoknak az ajánlatkérők vármegyéje szerinti területi megoszlását mutatják a 14. és 15. ábra térképei.¹

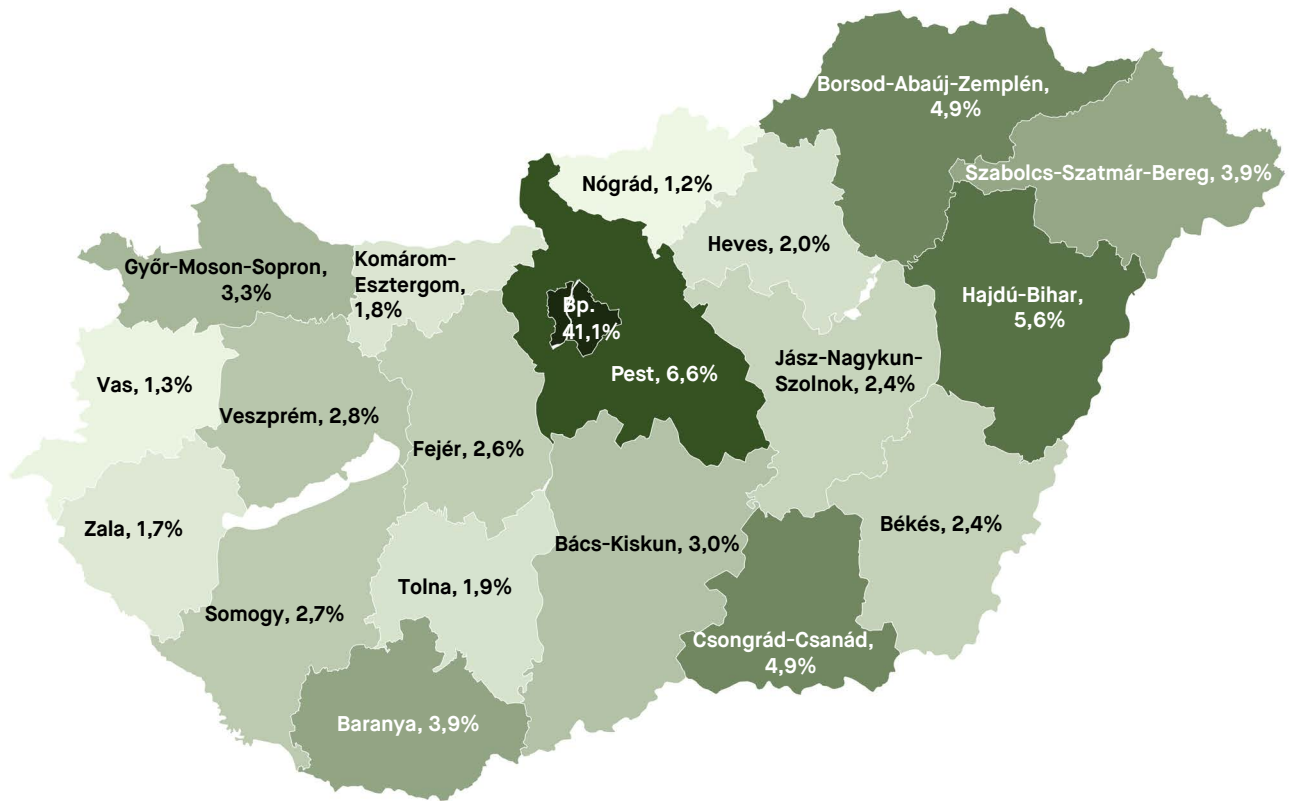
(Itt meg kell jegyezni, hogy az eljárások teljesítésének helye nem minden esetben egyezik meg az ajánlatkérők székhelyével.) Hasonlóan az előző években tapasztaltakhoz, 2023-ban is akár az eljárások számának, akár értékének megoszlását vizsgáljuk, mindkét esetben Budapest egyeduralgó szerepe érvényesül, az adatokból ugyanis az következik, hogy a kkv nyertes eljárások több, mint 40 százalékát (41,1%) budapesti székhelyű ajánlatkérők bonyolították le 2023-ban. Pest vármegyével együtt Budapest lefedte a kkv nyertes eljárásoknak közel a felét, a többi vármegyében a

számarány viszont 5 százalék alatt maradt, kivéve Hajdú-Bihar vármegyét, ahol is 5,6 %-ot tett ki a kkv nyertest tartalmazó közbeszerzések száma.

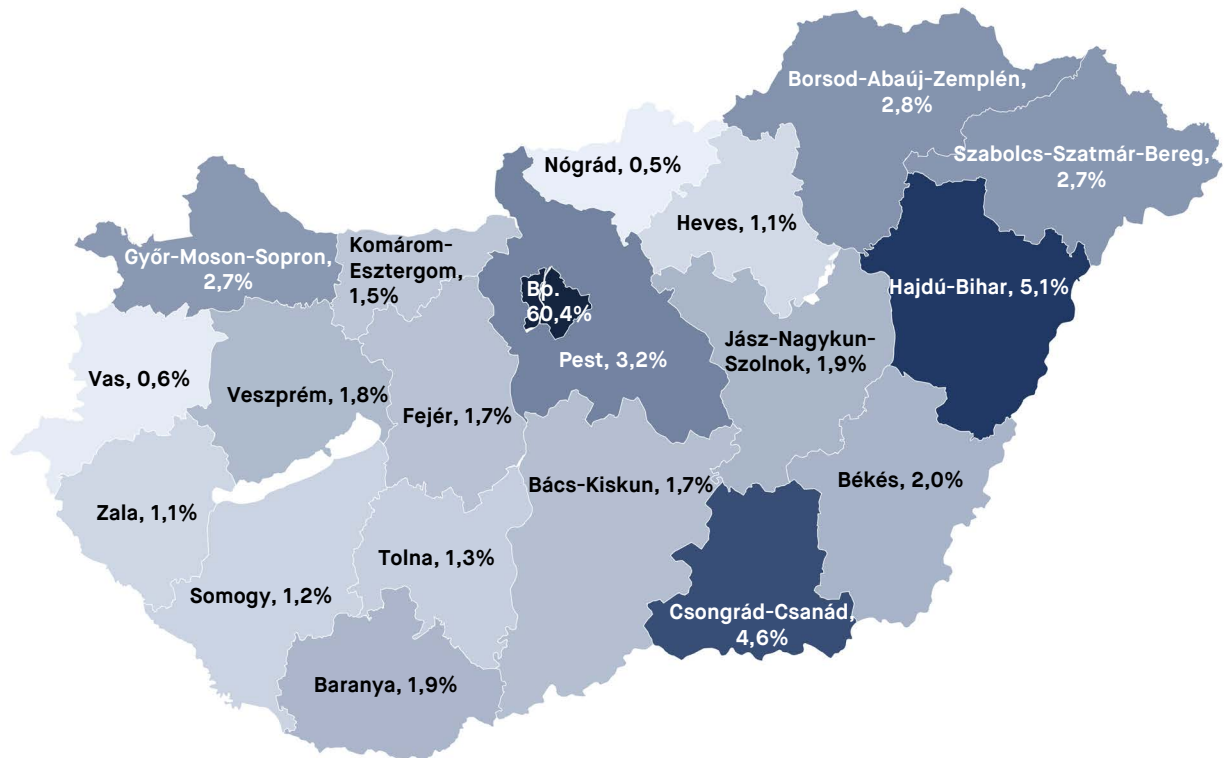
A kkv nyertes eljárások értékének megoszlását vizsgálva még dominánsabb szerephez jutott Budapest, az eljárások összértékének több, mint 60 százaléka budapesti ajánlatkérőkhöz kapcsolódott, Hajdú-Bihar és Csongrád-Csanád vármegyékben 5 százalék körüli értékarányt lehetett mérni, de Pest vármegye kivételével a többi vármegye értékaránya 3 százalékot sem érte el. Szembetűnőek a két térkép hasonló színárnyalatai, Budapest és Pest vármegyén felül az északi vármegyék és Csongrád-Csanád vármegye részese-dése volt említésre méltó a kkv nyertes közbeszerzések közül.

²Az ábrák nem tartalmazzák azon eljárások adatait, amelyeknél több ajánlatkérő szerepelt, mert azokban az esetekben a vármegyei besorolás nem egyértelmű.

14. ÁBRA A KKV NYERTEST TARTALMAZÓ KÖZBESZERZÉSEK SZÁMÁNAK MEGOSZLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐK VÁRMEGYÉJE SZERINT, 2023

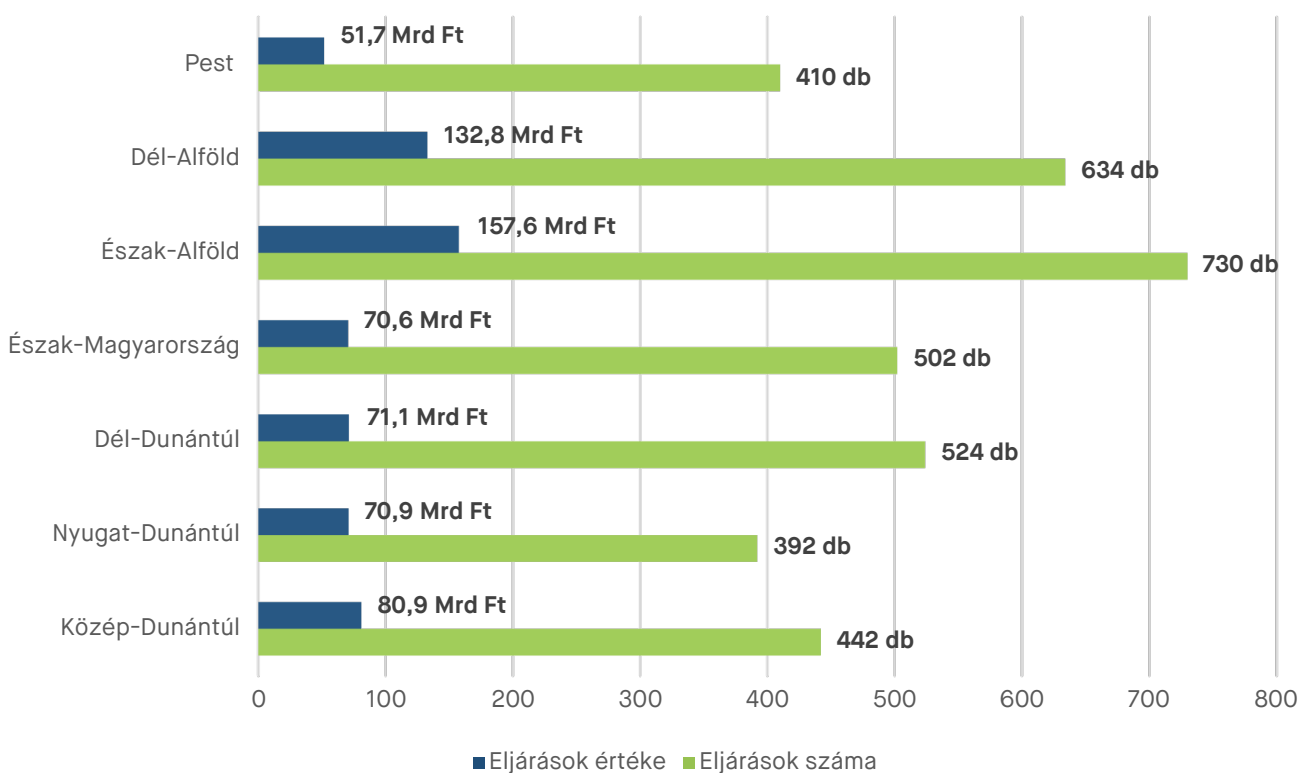
15. ÁBRA A KKV NYERTEST TARTALMAZÓ KÖZBESZERZÉSEK ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐK VÁRMEGYÉJE SZERINT, 2023

A 16. ábra a kkv nyertest tartalmazó közbeszerzések számát és értékét ábrázolja az ajánlatkérők régiója szerint, de Budapest nélkül. Látható, hogy a dél-alföldi és az észak-alföldi régiók kivételével az egyes régiók közötti különbségek nagyon jelentéktelenek, az arányukat tekintve 1-2 százalékon belüliek. Észak-Alföld és Dél-Alföld számaránya meghaladja a 10 százalékot, a többi

régiójé viszont csak 6-8 % között mozog. Hasonló a helyzet az értékarányok esetében, az észak-alföldi és dél-alföldi régiók aránya megközelíti a 10 százalékot, míg a többi régió aránya 5 százalék vagy az alatti értékeket vesz fel.

16. ÁBRA A KKV NYERTEST TARTALMAZÓ KÖZBESZERZÉSEK SZÁMA (DB) ÉS ÉRTÉKE (MRD FT) AZ AJÁNLATKÉRŐK RÉGIÓJA SZERINT*, 2023.

* Budapest nélkül

Forrás: Közbeszerzési Hatóság